

פרק המקדיש שדהו

מתניתין:

הבעלים, כיון שהבעלים נותנין עוד חומש⁽²⁾, וכל אדם אין נותנין עוד חומש.

מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה שלא היה כדאי להחזיקה, שהיו הוצאותיה יותר מן השבת. אמרו לו לבעלים: פתח אתה ראשון בכמה תרצה לפדותה! אמר: הרי היא שלי באיפסר אחד בלבד, אמר רבי יוסי: לא כך היה המעשה שאמר זה באיפסר,

המקדיש את שדהו בשעה [בזמן] שאין⁽¹⁾ היובל נוהג, ואז אין דין "הקדש שדה אחוזה" להיפדות בסכום קצוב נ' סלעים לבית כור, אומרים לו לבעלים שהקדישוהו: פתח אתה ראשון לומר, בכמה תרצה לפדותה! מפני שרווח הוא להקדש שיפדוהו

אחווה שהיא רטושי רטושים, והיינו, שלא נפדתה מידי ההקדש במשך כמה יובלות. ותמה השפת אמת, שאם נאמר שלאחרים הפודים אין את השיעור הקצוב, ושדה גרועה הם פודים בפחות, אם כן, מדוע נשאר השדה בידי הקדש, והרי הקדש מוריד מהמחיר, ויפדו אותה אחרים. וכתב השפת אמת, שיתכן ומדובר שם בשדה גרועה כל כך שאף אחד לא רוצה לפדות אותה, או שמדובר שהגזבר יודע שיהיה מישוהו שיפדה בסוף בשיעור הקצוב, ולכן איננו מוריד מהמחיר. והרמב"ם [פ"ה מערכין ה"א] פירש באופן אחר מדוע נקטה המשנה בזמן שאין היובל נוהג, שהרי במשנה נאמר שכופים את הבעלים לפדות [כמבואר בגמרא בסמוך]. וכתב הרמב"ם שכל זה שכופים את הבעלים לפדות זה רק כשאין היובל נוהג, ואם הבעלים לא יפדו תשאר השדה לעולם ביד ההקדש. אך בזמן שהיובל נוהג, לא כופים אותם לפדות, כיון שאם לא יפדו, ביובל תצא השדה לכהנים, ולא תשאר ביד הקדש.

2. מבואר כאן, שגם כשאין היובל נוהג ובטל הדין ששדה אחווה נפדית בשיעור הקצוב, מכל מקום, שם שדה אחווה לא בטל. ולכן הבעלים מוסיפים חומש. והרי בשדה מקנה מבואר במשנה לעיל שאין דין חומש, ורק בשדה אחווה

מההקדש שוב לא שייך הק"ו.

אך תמה הגרי"ז, שהרי גם הקרקע של הלויים יוצאת בעצם ביובל מההקדש וחוזרת להם, ומה שבפועל אינה חוזרת זה משום שאין הקדש יוצא בלי פדיון כמבואר בפרק תשיעי, ואם כן, זה נחשב שהקרקע שלהם יוצאת ביובל. וכמו הקדש של ישראל שנחשב שיוצא ביובל, ואף על פי שלהלכה הכהנים צריכים לתת דמים מכל מקום זה נחשב שיוצא ביובל, והדמים שצריכים לתת משום שאין הקדש יוצא בלי פדיון אינם מפקיעים את השם יציאה ביובל, ואם כן, הוא הדין הקדש הלויים צריך להחשב שיוצא ביובל.

1. כך פירש רש"י. והיינו, שכאשר היובל נוהג, לא אומרים לבעלים לפדות ראשון ולומר בכמה הוא רוצה לפדותה, כי הרי דמיה קצובים. ורק כשאין היובל נוהג ואין דמיה קצובים, יתכן שהבעלים יפתחו ויציעו מחיר.

והשפת אמת מסתפק, שאולי השיעור הקצוב חמישים שקל זה רק לבעלים כשרוצים לפדות, אך אם אחרים רוצים לפדות, יתכן שהם פודים בשווה, ולשדה טובה יוסיפו יותר ולשדה גרועה יורידו מהשיעור הזה.

ולעיל [כה ב] מבואר במשנה, שיתכן שדה